

Български национален възел на RDA (2019 -) Преглед на дейностите през 2020

Ана Пройкова, проф. дфзн д-р

Съ-координатор на BG RDA Node

Национален семинар
по проекта NI4OS-Europe, 20.11.2020

Домакин на възела RDA BG

Факултет по Математика и Информатика,
Софийски университет “Св. Климент Охридски”

Координатори:

- проф. д-р Мария Нишева (зам.-декан, ФМИ)
- проф. дфзн д-р Ана Пройкива (председател на ESFRI SWG DIGIT)

RDA е Съюз, създаден през 2013 г.

по инициатива на общността, която **генерира, събира, съхранява, пренася и споделя** изследователски данни от всички области на познанието (*природни науки, математика, инженерство, социология, медицина, хуманитаристика*) с подкрепата на Европейската комисия, Националната научна фондация на САЩ и Австралийския държавен отдел за иновации

Визия на RDA – изследователите и иноваторите
свободно споделят **данни от научни
изследвания**

Мисия на RDA – изгражда социални и технически
мостове за споделяне чрез **националните възли**

RDA Europe 4.0: Мрежа от национални възли в
Европа 22 = **9+3+7+3** каскадно разширение

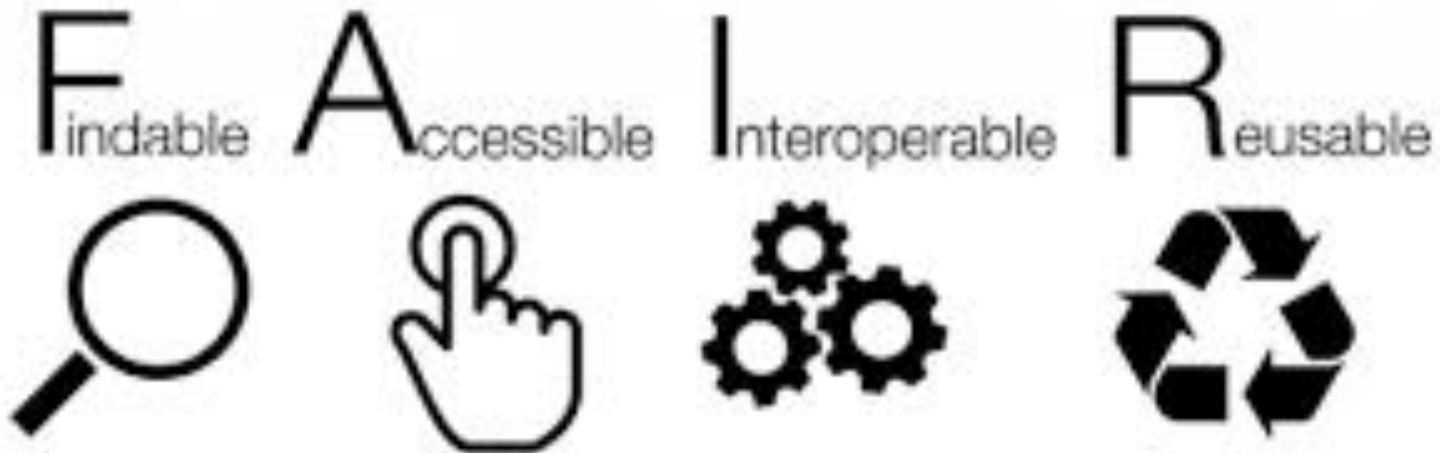
Българският възел: октомври 2019

Meet The RDA Europe Nodes Below And Join Their Communities

Цел

- Да изгради социална и технологична инфраструктура, която да осигури свободно (не безплатно !) споделяне на данни и многократната им употреба
  - FAIR: Findable, Accessible, Interoperable, Reusable
  - <https://www.go-fair.org/fair-principles/> (2016)
- ‘FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship’ in *Scientific Data*.

Findable (Откриваеми)

Метаданните и данните да бъдат откриваеми и за хората и за компютрите:

Глобално уникален индикатор

Данните се описват с богат набор от метаданни

Метаданните са регистрирани или индексирани в намираем източник

Метаданните уточняват индикатора на данните

Accessible (Достъпни)

Веднъж намерени данните, възниква въпрос как се достъпват – оторизация, автентичност на потребителя

Метаданните са достъпни, дори когато данните ги няма

Метаданните могат да се изтеглят по техния идентификатор чрез стандартизиран комуникационен протокол

Interoperable (Оперативно съвместими)

Обикновено данните трябва да се интегрират с други данни. Също трябва да са съвместими с приложенията, които се използват за анализ, съхранение и обработка.

- Установени са правила за осигуряване на изискванията.

Reusable (Многократна употреба)

Крайната цел на FAIR е оптимизирането на многократната употреба на данните.

Стандартизирани са изискванията за целта.

Това е най-трудно изпълнимо поради състезателния елемент при получаване на данните и първенството при тяхното интерпретиране (първо използване).

Наблюдава се ограничен напредък към подобряване на разпространението и повторното използване на научните данни.

Усилия на българския възел за споделяне и повторна употреба

- Два работни семинара (01.2020 & 02.2020)
- Възможни корективи при атестацията на докторанти и млади учени, които да стимулират споделянето на данни и предоставянето им за повторна употреба

Становищата на изследователите от природните и инженерни дисциплини, хуманитарните и социалните дисциплини демонстрират различната култура

Интеграция с други инициативи

- RDA Europe 4.0 с EOSC (Отворен облак за наука) – българският възел е двигател за включване на български представители в EOSC-HUB, EOSC-GOVERNANCE
- RDA Europe 4.0 и инициативата за Отворена наука – приобщаване на България към CoNOSC (Council for National Open Science Coordination)
- Сътрудничество с NI4OS – България; OpenAire и OpenAire - България

EOSC - RDA

- В контекста на EOSC RDA се идентифицира като ключов подход за изграждане на EOSC и координиране на международни дейности

Пример: работните групи на EOSC: FAIR и Architecture се свързват с групата по интереси на RDA: PID (persistent identifier, постоянен индикатор)

Членове на общността RDA са на отговорни позиции в трите структури на EOSC: Изпълнителния съвет (the Executive Board), Съвета за управление (Governance Board), и Форума на заинтересованите (Stakeholder Forum)

RDA и EOSC споделят визията

Да се намалят бариерите при споделянето на данните.

Документът на RDA *'The Value of the Research Data Alliance to the European Open Science Cloud (EOSC)'* адресира линиите на действие на EOSC, които се осъществяват чрез международния форум, организиран RDA за дискусия на техническите стандарти за: architecture, data, services, access and interfaces

Възелът на RDA в България BG Node - прилагане на Отворената наука

- (1) План за действие и изпълнение – работни семинари, технически реализации – пилоти
- (2) Индивидуална работа с изследователите и библиотеките за разясняване на EOSC
- (3) Включване на съществуващи групи в обалстта на генерирането и съхранението на данните в структурата на възела

RDA и цифровите инфраструктури

Цифровите инфраструктури предлагат на изследователите лесен и контролиран онлайн достъп до съоръжения, ресурси и инструменти за сътрудничество, като им предоставят силата на ИКТ за изчисления, свързаност, съхранение на данни и достъп до виртуални изследователски среди.

Цифровите инфраструктури в ESFRI

Европейския пътна карта (ESFRI 2021)

Оценката на електронните нужди на проектите, кандидатстващи за Пътната карта на ESFRI 2021 и тяхното използване по време на оперативната фаза се извършва от Стратегическата работна група (DIGIT) - данни, изчисления, дигитални инфраструктури, следвайки FAIR принципа.

Трудност е удовлетворяването на стандарта за оперативна съвместимост, когато трябва да се споделят данни от различни изследователски инфраструктури.

RDA BG възел

- Инициира кандидатстването на Софийския университет в EOSC Association като пълен член
- Бордът е одобрил кандидатурата, която ще бъде предложена за гласуване на 17 декември 2020 г. от делегатите на Асоциацията на EOSC
- Ани Пройкова е делегат по предложение на възела и потвърдено от ръководството на СУ
- Членовете на възела RDA BG участват в работни групи, инициирали са и са завършили изследвания, за които докладвахме на обединения семинар на 24.07.2020 г.

Семинар на RDA в Златоград, 21.09.2020 г.

позва провокации. Как може да се върнат? Това ли е да е истина? Правителството не е изпитано в последователност, за да "спри" лесноните заключения до политическите делови? Ако министър става в нужда, няма да се обвързва към съответната институция за разкриване на корупция?
„Това не може да е така, както го представят! Или е някаква болест, която не е съществена контакт с държавните институции. Парти създаване по стени се манифестира? Ще ни каже зашото никой не може да им хване за колко са изкопани, какво положили, оттам и колко прибрали. За униците там може да се прибере много, там се знае колко излиза рата на полгане. Нарече се водосвет да правят, а вините да се списват в съдебната болница. Безни...“

3В
ят, а защото не могат да си спомнят на тно и мидия големометрирани ние че държавата не е. Предиането на един плаж с прено за държавата.

институции са персонал на Бон и Доган. Това айто трябва да е отговорност, следващите буруниата в какво да се лесноочвам каения. Знаем що трябва зменен ли прае.

Целта на срещата на пресекторите е да подобрят и провадат институциите популяризи и повиши от званите, които работят, местната власт, както и сред работещите в сферата на отговорност и повишаване на прозрачност на работите и изготвяне на новите.

Но шо за организации е това? Ето малко информации:

Деловите празници са годишна дажба повод в киния. Златоград да се съберат изследователи от Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (СУ), които, освен че се изваля на богатата културна програма, проведоха и първията от научни семинари. Учениците и то-голямата част представители на Факултета по математика и информатика (ФМИ) към СУ, общинската развистено на няколко научни проекта, свързани с ключовите компетенции на бъдещето, мястото на новите технологии в полза на науката, бизнеса и обществото, насърчаването на отворената наука и изводването на високотехнологични средства при изграждане на компетентности модела в обучението.

В началото екипът по проект SATCHI 21 по програма „Еразъм“, воден от доц. д-р Елена Стефанова, зам-ректор на СУ, представи подготовката на нови подходи за обучение, чрез които университетите могат да подпомогнат развистенето на ключовите компетенции на 21 век. Важни за бъдещето.

Създадено е и и-маша 3000 г. и Писоляр, на инициатива на организациите, представител на СУ, зам-ректор Елена Стефанова, представител на общинския съвет, регистрирана фирма и като Нановитият вестник на председатели на общинския съвет Д.АНДС. Преведено е от ратификация от 12 председатели на общински съвети от Бургаска област. Само

Асоциацията съвети 12, в проект 2003 и вече са 158. У такарата на се като интерактивни членове от асоциацията и местната власт и съвместно работят в НУ СУРБ. Фондацията за реформа в местната администрация и други организации. Прити са от през 2009 г. за партньор на ФМБС. Американската агенция за международни новини, регионалните организации на общини

и други на територията на Златоград. Изградено е изследователско пространство. Първата програма представителите ще бъдат предоставени на съответните от държавните институции, преди да бъде внесена в програмата. дименси на 44 ОБС, с включването от Златоград на представителите на общинския съвет.

и в Словения. Златоград, с час на срещата от е С-бразно 11:30 часа, за дименси, книги и писания.
„Златоград, с С-бразно, с час на срещата от Златоград 19:00 часа, за дименси, дименси, четивници и съвети.“

От магията на фолклора и миналото, към ключови компетенции на отворената наука

Алена АНТОНОВА

ключовите компетенции на определени от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (OECD) и са свързани с критично мислене, творчество и иновации, сътрудничество и работа в екип, комуникативни умения, компетенции за изграждане на глобални и местни връзки, използване на технологичните като средство за обучение и самостоятелно обучение.

Работата продължи с изследователски семинар по проект „Използване на високотехнологични средства при изграждане на компетентности модела в обучението“, финансиран от фонд „Научни изследвания“ на СУ. В рамките на семинара учените разработиха подходи за използване на компетентностните модела в обучението и създаването на индивидуални планове за обучение в електронни среди.

Преводателите от СУ „Св. Климент Охридски“ също избрала Златоград, за да поробатят и разискват по свои научни проблеми...

Чрез тези подходи и модела, всеки обучаем би могъл самостоятелно да определи набор от компетентности и да разработи път за своето професионално развистие, като съчетава предпочитани от него методи и средства за обучение. Успешно промена и семина-

рът, посветен на Отворената наука, дейностите на изгледа на Алианса за научни данни за България и възможностите за включване в дейностите в Европейското общество за отворена наука (European Open Science Cloud (EOSC)).

Около 20 човека взеха участие на място в Златоград, а отделно 15 участника се съвждадено на новите предизвикателства. Проф. д-р Ана Проимова от СУ представи възможностите за включване на индивидуалните членове на RDA в работните групи на EOSC и Европейската асоциация за отворена наука. Силно впечатление направи изказването на зам-министъра на образованието Карина Ангелина, която от Брюксел начерта

приоритетните политики на европейско и национално равнище за развитието на науката, отворена към света и отворена наука, програмите за насърчаване и модернизация на университетите, политиките за подпомагането на развитието на отворените научни данни и отворените иновации и връзките с бизнеса.

Проф. д-р Мария Ишиева, зам-декан на ФМИ на СУ, направи връзката между политиките за отворената наука и Концепцията за развистие на изкуствения интелект в България до 2030 г. Проф. д-р Красен Стефанов представи възможностите за включване и участието на СУ в Европейската асоциация за отворена наука (EOSC Association).

Въпреки интензивната научна програма обаче, изследователите успяха да се насладят на автентичната атмосфера на Деловите празници, изключителните музикални изпълнения и неуморните пъстри хора. Вкусните трезни и ароматът на въртяното кафе, багрите на Родопска планина и златните усмивки на малки и големи дадоха повод на всеки да желае да се върне отново. Важен принос за организацията, топло посрещане и прекрасните минути в Златоград имаха домакините Елена Пелтекова и Михайл Пелтеков от екипа на ФМИ към СУ, които направиха преживяването на всички незабра-

БЛАГОДАРЯ

questions?

answers:

anap@phys.uni-sofia.bg